

SLOVENSKI NAROD.

Izhaja vsak dan popoldne, izven tedne in praznike.
 Inzerati: Prostor 1 m/m x 54 m/m za male oglase do 27 m/m višine 1 K, od 30 m/m višine dalje kupčijski in uradni oglasi 1 m/m K 2—, notice, poslago, preklic, izjave in reklame 1 m/m K 3—. Poroke, zaroke 80 K. Zensitne ponudbe, vsaka beseda K 2—. Pri večjih naročilih popust.
 Vprašanjem glede inzeratov naj se priloži znak za odgovor.

Upravništvo „Slov. Naroda“ in „Narodna tiskarna“ Knaflova ulica št. 5, pritlično. — Telefon št. 304.

„Slovenski Narod“ velja v Ljubljani in po pošti:
 V Jugoslaviji: celoletno naprej plačan . . . K 300—
 polletno 150—
 3 mesečno 75—
 1 25—
 Pri morebitnem povišanju se ima daljša naročnina doplačati.
 Novi naročniki naj pošljejo v prvi naročnino vedno po nakaznici. Na samo pisemna naročila brez poslatve denarja se ne moremo ozirati.

Uredništvo „Slov. Naroda“ Knaflova ulica št. 5, I. nadstropje
 Telefon št. 34.

Dopise sprejema le podpisano in zadostno frankovano.

Rokopisov se ne vrača.

Posamezna številka stane 50 par = 2 kroni.

Poština plačana v gotovini.

Zbor zaupnikov JDS.

Seja izvrševalnega odbora.

V soboto 15. oktobra ob 6. uri zvečer se je vršil sestanek izvrševalnega odbora JDS. Predsedoval je predsednik JDS minister dr. Kukovec. Po daljšem poročilu poslance dr. Zerjave se je vnela debata o taktiki stranke in potrebi njene organizacije. V to debato so posegli gg. Fincinger iz Šmartna, dr. Rih. Karba iz Kamnika, Oberstar iz Sodražice, dr. Gosak iz Ptuja, dr. Pestotnik, dr. Vl. Ravnihar, Josip Turk, dr. Zerjav, Jos. Jelačin, dr. K. Triller, dr. Koderman, Rasto Pustoslavšek, Ivan Prekoršek iz Celja, Anton Likozar in dr. Alb. Kramer. Nato so bili dogovorjeno zbrani v odbor za končno redakcijo kandidatne liste v strankino načelstvo in izvrševalni odbor gg. Ivan Prekoršek, dr. Zerjav, Anton Jug, dr. Ravnihar in Rasto Pustoslavšek.

Strankin zbor.

V nedeljo 16. oktobra v veliki dvorani Kazine je ob 11. dopoldne začelo zborovanje zaupnikov JDS. Iz vseh krajev Slovenije je došlo 500 zaupnikov stranke. Prvi referat je podal predsednik minister dr. Kukovec, kateri je obrazložil najpoprej zunanje-politično stanje naše države, nato pa poročal o delu vlade in demokratske stranke, zlasti tudi o svojem delu na polju socialne politike. Dr. Kukovec je apeliral na vse člane stranke, naj se složno posvetijo organizacijskemu delu. Njegov govor je bil večkrat prekinjen z dolgotrajnim ploskanjem.

Od zborovalcev pozdravljen z živahnim odobravanjem je nato poslanec dr. Zerjav poročil o reorganizaciji demokratske stranke. Poročal je o političnem delu, zlasti pa tudi o delu nepolitičnih organizacij, kjer delajo pristaši demokratske stranke. Poročilo dr. Zerjave je bilo sprejeto z dolgotrajnim odobravanjem. Nato je g. dr. Puc predlagal pozdravno brzojavko predsedniku demokratske stranke Ljubi Davidoviču in ministru notranjih zadev Svetozarju Pribičeviću. Predlog je bil sprejet z dolgotrajnimi ovacijami za oba voditelja demokratske stranke. Zborovanje je bilo prekinjeno ob pol dveh in se je nadaljevalo ob veliki udeležbi

zaupnikov ob četrti na 4 popoldne. Vsled predloga poslance dr. Zerjave je zbor poslal pozdravno depešo tudi dolgoletnemu vodji demokratske stranke oziroma prejšnje Narodno napredne stranke v Sloveniji g. dr. Tavčarju.

Nato je poročal poslanec Josip Reiser o službeni pragmatiki in poudarjal, da je izključno zasluga demokratske stranke, da je pragmatika že blizu dovršitve in da bo v strokovnem oziru in kar se tiče regulacije prejemkov za uradništvo ugodna.

Po tem poročilu je g. Lovro Petovar predlagal zaupnico poslancem demokratske stranke, zlasti ministru dr. Kukovcu in g. Reiserju in g. dr. Zerjavu. Zaupnica je bila sprejeta soglasno.

G. Josip Lenarčič je predlagal resolucijo, s katero se daje inicijativa, da se nemudoma pokrene valutno vprašanje, in sicer v tem smislu, da naj bi se vpeljala zlata valuta v frankovi obliki oziroma novčanice, polno krite z vrednostjo mednarodno priznanih premičnin. Za proučevanje tega vprašanja in za sestavo predlogov centralni stranki se je izbral odsek, sestojec iz gg.: Josip Lenarčič, Ivan Jelačin, dr. Steska, Tykač in Mohorič.

Predlog je bil sprejet.

Resolucije.

Po predlogu g. urednika Spindlerja so bile soglasno sprejete sledeče resolucije:

I.

Zbor zaupnikov z ozirom na finančni položaj države, na veliko draginjo in stanje naše valute zahteva:

a) novi direktni davki naj se ne uvajajo, dokler se ne izvrši izenačenje starih. V kolikor se vsled različnosti davčnih sistemov izenačenje ne da naгло provesti, naj se postavke sorodnih davkov izravna, jo tako, da bo more povsod enako.

b) odpravi naj se plačarina.

c) v svrhu štednje naj se po strokovnih neinteresiranih organih izvrši revizija uradov vseh pokrajin, da se ugotovi, kolika je v vseh panogah državne uprave potreba uradnikov za redno reševanje poslov.

d) zlasti velika pozornost naj se posveti štedenju in kontroli pri državnih, posebno vojaških dobavah.

e) na vso moč naj se pospešuje domača industrija, prepove naj se uvoz luksusa in ga obdači še posebej. Uvozne carine naj se v zaščito domače industrije dvignejo zlasti napram deželam s slabo valuto, v kolikor to ne zadene konsumenta preobčutno.

f) Na odločujoča mesta prometnega ministrstva naj se pozove izključno strokovnjake, ki naj uvedejo reorganizacijo železnic. Investicijski program naj se proširi.

II.

Zbor zaupnikov zahteva, da se srednjemu stanu posveča več pozornosti. Obrtnik in trgovec sta glavni dakoplačevalci in mora država storiti vse, da se moreta razvijati brez ovir. Glede delovnega časa zbor zaupnikov zahteva, naj se ne otežuje delo onim, ki hočejo delati. Protestira proti zahtevi, da bi se pri bolniškem in nezgodnem zavarovanju iznova zanemarilo so delovanje delodajalcev z deiojemalci na upravi. Odobrava uspeh svojih poslancev, da bo v novi ureditvi zastopstvo deloimaleca in delodajalca enako razdeljeno. Taka uprava je v interesu vseh prizadetih, zlasti tudi delavstva.

Vabi obrtništvo, da se organizira v strokovnih organizacijah krog stranke, ki bo na vso moč podpirala vsa upravičena stremljenja naše obrti.

III.

Zbor zaupnikov naroča načelstvu, da se tudi JDS bavi z organiziranjem kmečkoga stanu. Mnenja je da vsled cepljenja moči rastejo izgledi klerikalizma na deželi.

IV.

Zbor zaupnikov naroča načelstvu in poslancem, naj nadaljujejo delo za čimprejše sprejete službene pragmatike državnih nameščencev v zvezi z enotno ureditvijo njihovih prejemkov. Nujno je treba rešiti vprašanje prejemkov naših vpokojencev.

V.

Zbor zaupnikov naroča načelstvu, da posveti posebno pozornost zasebnim nameščencem. Njihove strokovne organizacije naj se na

vso moč podpirajo, zlasti pa stremljenje tega prevažnega stanu za dovoljivo zavarovanje za starost. Vse te resolucije so bile soglasno sprejete.

Za ljubljansko vseučilišče.

Z velikim odobravanjem je bil sprejet tudi predlog, da se zbor zaupnikov izreče za to, da se popolnoma razvije v Ljubljani vseučilišče s 4 fakultetami i. s, pravno, modroslovsko, medicinsko in tehniško fakulteto z montanističkim oddelkom. Da so izhije tla vsej politični protifagiaciji, sklene zbor tudi pozvati vlado, naj nemudoma izvede pravilno predlagana imenovanja novih vseučiliških profesorjev.

Volitve strankinih funkcionarjev.

Na to je poročal dr. Zerjav o potrebnih sklepih z ozirom na reorganizacijo stranke. Sklenilo se je izreče, da je vsled stopljenja demokratske stranke v edinstveno preko vse države segajočo organizacijo prestat statut JDS kot posebne stranke. Načelstvu se naroča, naj pošlje čim številjeno delegacijo v Beograd na strankin kongres. Na podlagi definitivnega strankinega statuta naj načelstvo izdela pravilnik kot navodilo za organizacijo demokratske stranke v Sloveniji. Do izvedbe te reorganizacije na temelju občnega statuta se danes voli iz zboru zaupnikov neposredno nov izvrševalni odbor in načelstvo. Načelstvo se naroča, naj pozivi strankino organizacijo na deželi s tem, da osnuje v vsaki občini krajevno organizacijo ali vsaj poverjeništvu. Posebno pozornost naj posveti strokovnim organizacijam, ki so organizirane od pristašev stranke, zlasti pa trgovstvu in obrtništvu privatnim in državnim nameščencem kakor tudi delavstvu. Stranka apelira na vse demokratsko misleče, naj se poprimajo dela brez oziroma na osebnosti in naj pobijajo vsak piskus cepljenja in notranjega slabljenja.

Na podlagi teh načel je zbor za upnikov sprejel sledečo konstitucijo stranke:

Predsednik dr. Vek. Kukovec, minister za socialno politiko, podpredsednik: dr. Vl. Ravnihar, odvetnik v Ljubljani, Engelbert Franchetti, brivski mojster v Ljubljani, Ivan Jelačin, trgovec v Ljubljani, Luka Jelenc, ravatelj v Ljubljani.

Podnelje je tako ugodno, naravno krasote tako omamljive, da bo postal Hvar — če ne bomo zaspani in če nas tuja reklama še ni popolnoma odtujila od naših krajev — v doglednem času resnična »Jadranska Madeira«, kjer bodo našli duševni delavec potrebno oživiljenje, nervozni in drugi bolniki pa zopetno zdravje. In ne samo to! Vsa dalmatinska obala mora postati svetovnoznana slovenska revijera tudi v političnem oziru. Naša rivijera mora biti shajališče vseh slovenskih gostov, ki se bodo počutili ob našem morju kakor doma in kjer bo ognjišče vedno tesejšje slovenske vzajemnosti. Tudi v tem oziru bo morala dalokovidna državna politika storiti svoje dolžnost.

Sprejem v Jelsi je bil res nepričakovano prirečen. Vse nas je podpravljal. Urednik »Srpske Rijecije« je moral javno izraziti svoje presenečenje nad jugoslovenstvom Jelse, o čemur se je moral on in še marsikdo drugi tudi drugod prepričati. Jelsa je znamenit kraj v zgodovini našega medvojne delovanja za svobodo Jugoslovenov in

Ijani. Člani: Josip Reiser, dr. Gregor Zerjav, poslanca, Anton Jug, predsednik okrajne organizacije JDS v Ljubljani, dr. Ivan Tavčar star. (Ljubljana), dr. Karel Triller, in. Fran Tavčar, dr. Ivan Bole, dr. Dinko Puc, dr. Albert Kramer, Rasto Pustoslavšek, August Petrič, Simon Praprotnik, Josip Turk, dr. Josip Klepec, Albin Adlesič, Jos. Brežnik, Fran Marš, Ivan Benkovič, Fran Golob, Ivan Zupan, Ivan Mohorič, dr. Fran Windischer, Miroslav Gregorka, Igo Štembov, vsi v Ljubljani, Josip Lapajne (Cerkle), Anton Grmek (Krašnja), Ciril Pirč (Kranj), Ferdo Poljšak (Zagorje), dr. Rihard Karba (Kamnik), Ivan Bricej, (Stepanja vas), I. Toni, (Ljubljana), Jos. Goropčevšek (Trbovlje), Lovro Petovar (Ivanjokov), Ivan Rebek, Vekoslav Spindler (Celje), Anton Koder (Murska Sobota), dr. Fr. Lipold, Ivan Kežar (Maribor), dr. Tone Gosak (Ptuj).

Člani izvrševalnega odbora so: vsi člani načelstva, 2. dr. Fr. Jerala (Skofljaka), Milan Jenčič (Mengeš) Ferdo Gradšnik (Jesenice), Ivan Kavčič (Zir), Ivan Kuhar (Dob), Fr. Malavasič (Hobovše), Lovro Oblak, (Trata), Alojzj Pegan (Radovljica), dr. Beno Sabothy (Kranj) Anton Skok (Domžale), Jakob Spicar (Radovljica), dr. Josip Tlačar (Ljubljana), Jos. Borštnik (Krk), Anton Carli (Zužemberk), Jos. Plajšman (Metlika), Vek. Habjan (Litija), Anton Kuder (Novomesto), dr. Andrej Kuhar (Ljubljana), Maks Lajovic (Litija), Franc Može (Dvor), Karol Mueller (Crnomelj), Josip Oberstar (Sodražica), Ivan Rus (Brezje), Ferd. Seidl (Novomesto), dr. Anton Schiffer (Ribnica), Jos. Zupančič (Trebnje), Mirko Kosič (Igavas), Vladislav Vilar (Pudob), Ivan Benčina (Starigr), Alojz Potočnik, dr. Jos. Lavrenčič, Jos. Dežman, Fran Remic, Ivan Pavšek, Edvard Roš, Val. Fortič, Ivan Prelih, Mirko Urbas, Ant. Zorko, Ivan Zakotnik, strojevodja v p. I. Lombar, Franc Medic, Josip Kozak, Albert Sič, Ferd. Ham, Anton Likozar, Tinko Urbančič, Ivan Gjud, Peter Šterk, Milan Cimerman, Maks Hrovatin, Oto Jeruc, dr. Ant. Sviggelj, dr. Oton Fettich, vsi v Ljubljani, dr. Mano Dereani (Celje), Jos. Javornik (Ig), Vinko Ogorevc (Skofljica), Miloš Babič (Hrastnik), Ivan Baukari (Ljutomer), Alojz Palež (Ranje), Ivan Kitak (Rog. Slatina), Fran Kocbek (Gornji Grad), Alojz Kukovec (Lešnica), Ivan Prekoršek (Celje), Ivan Pleskovič (Trbovlje), dr. Jos. Pučnik (Slov. Bistrica), Ivan Ravšelj (Obrež), Vinko Šej (Konjice), Jakob Vrečko (Slovenj Gradec), dr. Jos. Zdošek, dr. Ljudevit Sticker (Brezice), dr. Fr. Hlešič (Zagreb), Jakob Jesih (Rudnik), Fr. Kavčič (Ljubljana-Privz), dr. Ivan Lah (Maribor), dr. Danlo Ma-

Ivan Podražaj:

Slike z naše rivijere.

(Z zleta jugoslovenskih novinarjev v Dalmacijo.)

Na Hvaru in Visu.

Na programu kongresa so bili tudi izleti na otoko, na Kuštelsko rivijero od Trogira do Solina in v stari romantični Omiš. Vse utile cum dulci.

Rano v jutro smo se odpeljali na svečano okrašen »Cetin« v smeri proti otoku Hvaru. Ze prvi sprejem v Jelsi je pričel o globokem narodnem pojmovanju čistega političnega jugoslovenstva. Naše potovanje od Jelse preko Visa v mesto Hvar je bilo naravnost triumfalno. Prebivalstvo na Hvaru in Visu je slavilo z nami v prisrčni spontani manifestaciji zmagoslavje narodnega in državnega edinstva. To je bil naravni izraz narodne zavednosti, ki je vzplapolala pri našem obisku v mogočen plamen veselja nad osvoboditvijo izpod italijanskega jarma. Saj smo bili jugoslovenski novinarji prvi, ki smo jih posetili po odhodu italijanskih okupacijskih čet! Tako so nas sprejemali lani bratje Čehi in Slovaki, ko smo potovali po njih republiki od Plzna pa do Podkarpatske Rusije. Naši Dalmatinci so jih s stališča intimnosti celo prekosili.

Zgodovina otoka Hvara sega v tretje stoletje pr. Kr., ko so se naselili emigranti z otoka Parosa v Egejskem morju na Hvaru, kjer je danes Starigrad in ustanovili tam kolonijo Pha-

ros, ki je imela svojo ustavo in svoj denar, kulturno in versko pa je bila v zvezi z grško državo. V tretjem stoletju so se vsled notranjih zmed v koloniji polastili otoka Rimljani, ki so porušili Pharos. Tudi na kraju današnjega mesta Hvara je bila najbrž grška kolonija, pozneje pa rimska. Ostanke temeljev raznih rimskih zgradb, mozaiki in denar iz republikanske in imperatorske dobe pričajo, da je bilo tu živahno življenje.

Ko so se naselili na otoku Slovani, niso zidali mest, ampak so se nastanili med grškimi in rimskimi razvalinami. Eni so obdelovali zemljo, drugi pa so se bavili z morskim ropanjem. Vodja morskih roparjev Družak je bil v 9. stoletju strah in trepet beneških trgovcev in mornarjev. L. 1144. je ustanovil Vatikan na otoku škofijo s sedežem v Ljesni. Iz tega imena so napravili pozneje Italijani svojo »Lesino«, Slovani pa so obdržali staro ime Hvar. Pravzaprav pravijo otočani — Far.

Pod vlado beneške republike je imel Hvar lastno avtonomijo. Otoka Hvar in Vis sta tvorila posebno »comunita di Lesinac«. Plemiči z obeh otokov so se zvali »hvarskic«. Med plemiči in ljudstvom se je bila dolgotrajna legalna borba, dokler ni l. 1510 Matej Ivanic pozval otočanov na upor, ki pa ni imel trajnega uspeha. Štiri leta pozneje se je uprlo zopet celokupno ljudstvo, osvojilo mesto Hvar in se maščevalo nad plemiči. Beneška redna vojska pa je ponovno zavzela otok in barbarsko kaznovala upornike. Dolgotrajni boji hvarskih Slovanov

za svojo svobodo so rodili celo vrsto narodnih pesnikov: Lucija, Hektorovića, Porožića, Gazarovića I. dr. Na Hvaru je napisana prva hrvaška drama. L. 1528 je v cerkvi sv. Marka imel dominikanec Vinko Priboevič govor »De origine successibusque Slavorum«, v katerem s ponosom izjavlja, da je sin slavne slovenske matere.

Na Hvaru je vse polno starinskih umetnin in zgodovinskih zanimivosti. Zdi se, kakor da bi gledal v posameznih oddelkih zgodovinskega muzeja redke dragocene umetnine. Naš arheolog Bulić je s svojo vztrajno inicijativo tudi na tem otoku odkril in obvaroval marsikatero zgodovinsko vrednost. Ostanek rimske kulture je pa toliko, da ponekod napejajo živino za pr. v rimskih sarkofagih.

Spominjam se, da mi je pred leti pravil šolski tovariš iz Vrbovke na Hvaru tako stvri o svojem rojstnem kraju in o vsem otoku, da so se mi zdeli naravnost neverjetne. Ko sem se kmalu potem mudil v Hvaru, sem videl na lastne oči, da je fant govoril čisto resnico. Vsak kraj na otoku ima svoje zgodovinsko obilje in svoje umetnine, ki so v zvezi s končnim narodnim prerojenjem. Zgodovinarji trdijo, da so se naselili na Hvaru že pred 4. stoletjem Slovani — po ikavski govornici sorodni ukrajinskim Malorusom — ki so se stopili s starimi grško-rimskimi prebivalci v narodno celoto, ki kot taka nastopa že v 7. stoletju. Nekateri pomorski in ribarski nazivi imajo že sedaj grško-ilirski koren. Otok Hvar ima blago temperaturo,

Cehoslovakov. Od tu je med vojno pobegnil v Italijo dr. Stepanek z važnimi dokumenti za Masaryka in dr. Trumbića. Jelsa nas je počastila v hotelu »Jadranc« z imenitnim zajutrokom, kjer nas je pozdravil v imenu Jugoslovenske čitalnice zaveden narodni svečenič, Stregla so nam ljubezno gospodične in nas okrepile za nadaljno vožnjo z izvršnim »prošekom«.

Jelsa je lep, nenavadno miren kraj! Zaradi blage zime more postati Jelsa prijetno »prozimovališče«. Ima bajno južno rastlinstvo, lep drevored, moderen hotel, poštni in brzojavni urad, primerno kopalnišče, živo pitno vodo itd. Tudi vse kulturnih društev. Ima s podobnimi okoli 4000 prebivalcev ter je v zadnjih letih zelo napredovala. Ze pred vojno se je razpravljal o vodovodu in elektriki. Prebivalci se pečejo ponajveč z vinsko trgovino. Žal, da ne morem obširno pisati o Jelsi, o njenem ljudstvu i. dr. Omenim naj le kratek razgovor s priprostim seljakom, ki mi je povedal med drugim, da je živel v Jelsi silno dober zdravnik Marko Stjepetič — če se ne motim — Biankinjev prijatelj, pa je moral prerano umreti, da živi v Jelsi narodna in vsem znana rodbina Dubokovič i. t. d. Tu naj tudi omenim, da je na Hvaru in menda tudi po drugih otokih velikansko pomanjkanje zdravnikov. Neki seljak z druge strani otoka mi je pravil v mestu Hvaru, da mu je zaradunal zdravnik par tisoč kron za svoj obisk! Zdravstveno razmero v Dalmaciji so žalostne. Zdravniki — kakor tudi pri nas — tišajo v mesta, si de-

Jaron (Ljubljana), Julij Mazzele (Gradac), dr. Fran Novak, dr. Ivan Lavrenčič, dr. Pavel Pestotnik, dr. Maks Pirč (Ljubljana), Valentin Poljanšek (Ziri), Ivan Rus (Loški potok), Viktor Jurnšek (Ljubljana), Anton Gus Dol, dr. Ernest Kalan (Celje), dr. Karel Koderman (Maribor), dr. Fr. Rošina, Fran Voglar, Jakob Zemljič (Gornja Radgona), Jakob Zadravec (Središče), Fran Kolenc (Ljubno), Fran Petelinšek (Oplotnica), Ivan Verdnik (Meža) Fran Presečnik (Vrankso), Matija Marinček (Soštan), Gvidon Kaiser (Dravograd), Anton Cvetko (Podčetrtek), Alojz Baša (Zidanost), Srečko Rajner (Raihenburg), dr. Fr. Roš (Laško), I. Brumen (Murska Sobota), Karel Mavrič (Gornja Radgona),

dr. I. Tavčar (Središče), dr. Ivan Fermevc (Ptui), dr. Milan Gorisek (St. Lenart), dr. Avgust Reisman, dr. Leopold Boštjančič, Karol Troha (Maribor), I. Zol (Zrkonje), Karel Cimperšek (Sevnica), I. Florč (Kranjskagora), Ivan Petrič (Bled), Herman Tomec (Bled), dr. A. Sabec (Vrhnika), Jos. Lenarčič (Vrhnika), Janko Levstik (Zagorje), dr. I. Romih (Krško), dr. Vilko Maurer (Kočevje), Milo Gröbobotek (Boh. Bistrica), Kristijan Košir (Dovje), Karel Češnik (Planina), dr. Vinko Zelaznikar (Slovenjgradec).
Vse volitve so se izvršile soglasno, na kar je predsednik dr. Kukovec z zahvalo zaključil zbor s pozivom na složno delo. Prva seja načelstva se vrši v torek, 18. t. m. v strankni pisarni ob 15.

Konec zavezništva.

Strahovita nemška vojna sila je prisilila prvotno le trgovske interese, da so postali zavezniki, skoraj da pravi zavezniki. Ko pa si je nadelo zavezništvo venec zmage, ko je zlomilo nemško moč, si je podpisalo tudi svojo smrtno obsodbo, ker je postalo zopet to, kar je bilo v začetku, zveza trgovskih interesentov za razdelitev nemškega plena. Pa tudi ta skromna zveza postaja od dne do dne bolj rahla in ni niti daleč čas, ko bo zavezništvo popolnoma pokopano od nove pregrupacije narodov, od nove zveze, ki bo slonela na pozitivnih gospodarskih interesih narodov, ne pa na negativni bojzorni nemške revanše.

Vključ temu pa formalno zavezništvo še vedno obstaja in medzavezniški svet v Parizu velja še vedno kot vrhovna oblast sveta. Toda tudi temu le formalnemu obstoju zavezništva je usojeno le kratko življenje in to trpko resnico moremo najjasneje dokumentirati ravno mi.

Ni zavezniške države in ni zavezniškega naroda, ki bi tekoma vojne za zmago v antanti združenih narodov žrtvoval toliko kot naš narod, oziroma njegov srbski del. V tem oziru je soglasen ves svet, v tem pogledu je vsaka beseda odveč.

Vključ temu pa lahko rečemo, da ni doživel noben narod tako krutih razočaranj glede zavezništva, kakor naš. Od londonskega pakta pa do sramotnega ponašanja zaveznikov napram srbski armadi pri prehodu preko Albanije, od koroškega plebiscita, Rapalla, Baranje in Albanije pa do najnovjših dogodkov, vedno se glasi ena in ista pesem, da smo priznani kot zavezniki le takrat, kadar dajemo, da pa smo samo majhen narod, ko se dele dobrih in zmag. In vselej, kadar moramo najbolj občutiti neiskrenost in krivičnost zavezništva, vselej je bila ista sila, ki nas oslepari za plod naših žrtev. Ni treba da izpregovorimo njeno ime, vsak od nas pozna dobro ime verolomnega zaveznika.

Na Apeninah zavezništvo še nikdar ni bilo visoko v kurzu in o tem so se prav temeljito prepričali oni, ki so skovali nekdanjo trozvezje. Na vse zadnje so se morali o tem prepričati tudi sedanji zavezniki, ki so rešili laško armado, ki pa so zato doživeli poboje na Reki in nehvaležne demonstracije v Benetkah. Če se Italija ponaša na tak način proti svojim mogočnim zaveznikom, kako pa bi se mogli čuditi, če se ponaša še slabše proti nam, ki nismo nobena velesila, in ki imamo včasih tudi druge interese.

Vključ temu pa vendarle pravimo, da take verolomnosti, takega izdajstva v zavezništvu še nismo

ljajo konkurenco, ljudstvo pa trpi in vlada se ne zgane.

Malo pred enajstjo uro je odplula Cetina ob navdušenih pozdravih iz Velse proti Visu. Med vožnjo sem razmišljal o minulem avstrijskem gospodarstvu na našem morju, kjer skoraj vsa smela vibrata narodna trobnjica, ki je žalila razne Italijance na naši zemlji. In ravno Jelsa je bila prva v narodnem pokretu! Razmišljal sem o časih, ko so hvarski priseljenci Italijani imenovali naše ljudi »puntarjec«, ki sedajajo Avstrijo in cesarja ter jih denudirali. O času, ko je bila nasilnost italijanske propagande tako ostudna, da naš starosta Blankini skoraj ni smel po ulicah svojega rojstnega starega grada. Vse to je bilo in se ne vrne nikdar več.

V Viškem kanalu je morje vedno večalimani nemirno. Na »Cetini« se je pojavila mrska bolezen, ki je zahtevala precej žrtev. Med damami seveda največ. Pri taki bolezni je težko biti samaritan in še težje kavalir. Moji ženi ni bilo treba »dvoriti« — če bi pa bilo treba, bi to gotovo storili oni moji kolegi, ki so iz simpatije do nje ali iz antipatije do mene hvalili njeno vztrajnost na vsej dolgi utrudljivi poti — pač pa sem čustvoval s črno oblečeno damo iz Šibenika. Zakaj, ne vem. Morja zato, ker je bila vedno tako skrivnostna, morda pa zato, ker je bil njen oče Slovenec, mati Hrvatka, ona pa Jugoslovenka? Sentimentalnih namenov nisem imel, torej ne vem...
(Dalje prih.)

doživeli, kakor ga prakticira v našem času Italija.

Na eni strani brani naša usta zavezniško skupnost, da ne izgubi niti drobtinice plena, na drugi strani pa podpira odkrito nemške aspiracije na Koroškem in nastopa z vso odločnostjo proti zaveznikom. Na eni strani dela pogodbe z nami, kot svojim dobrim zavezniškim in prijateljskim narodom, na drugi strani pa organizira sovražen obroč proti nam. Bolj cinično, bolj poldo pač nihče ni mogel potepati zavezništvo kot Italija in neša naloga je, da iz tega izvajamo konsekvence in sicer brez iluzij in brez sentimentalnosti.

Italija, naš formalni zaveznik, organizira proti nam skupnost Nemcev in Madžarov, prijateljska Italija vodi proti nam albanske tolpe, ta dejstva govoro dovolj krepko, da lahko upravičeno izjavljamo: zavezništvo je pokopano, zavezništva ni več! Ne moremo biti v zavezi z ljudmi, ki nam rušijo dom, ne moremo biti prijatelji onih, ki odkrito in prikrito delajo za naš pogin. Zavezništvo je končano! In to moramo konstatirati, če tudi bi z ozirom na ostale zaveznike, ki sicer niso dosti boljši, ostali še zavezniki.

Ostavimo vse lepe besede na strani in priznajmo si, da hoče res svet videti v nas le zemljo, ki jo je treba izrabiti do popolnosti. Ker smo, dasi ne velesila, vendarle tako močni, da nam tega ni treba pripustiti, zato je nujno, da imamo proste roke in da vodimo ne zavezništva, ampak čisto svojo politiko. To pa je mogoče le, kadar imamo svobodne roke. Čisto vseeno je, če ne živimo z vsemi zavezniki v enakih odnošajih, zavezništvo je ugasnilo takrat, ko so ostali zavezniki dopustili, da kuje Italija javno naklepe proti nam. Oni so s tem porušili zavezništvo z nami in zato moramo biti mi vsaj toliko pametni, da imamo možnost stopiti v stik z narodi, ki bi hoteli biti v resnici naši dobri zavezniki.

Naš položaj nikakor ni tako žalosten, če končamo nezdravo zavezniško razmerje, ker po svoji legi in po svoji notranji sili moremo brez strahu sprejeti boj z marsikaterim sosedom. In če posvetimo vse svoje moči konsolidaciji naše države, potem smo si pridobili tako močnega zaveznika, da smo hipoma gospodarji položaja na Balkanu. Zato ne v zavezništvu, ki je laž, temveč v nas samih je naš spas in zato delamo vse samo s staljša povečanja naše notranje sile in če je to »zavezniškom« prav ali ne. To mora biti naš političen program, ki je naša rešitev.

Ozirom do zaveznikov pa v grob, kamor je položila Italija svoje zavezniške dolžnosti.

Mrtvo je zavezništvo, da živi naša notranja konsolidacija.

Iz naše kraljevine.

— Združitev Zemuna z Beogradom. Združitev Zemuna z Beogradom v pogledu javnovernostne službe je definitivno izvršena. Upravnik beograjske občine je bil zaradi tega v Zemu ter je uredil odnošaje med beograjsko in zemunsko policijo. Zemun bo razdeljen na »kvartec« in dokler se to ne izvrši, bo dosedanji šef zemunske policije tudi nadalje vodil njene posle.

— Francoski aeroplan. Beograjsko francosko poslanstvo je obvestilo zunanje ministrstvo, da bo te dni plul preko ozemlja naše države francoski zrakoplov, ki bo prišel iz okolice Pariza.

— Vročina v Dalmaciji. Iz Ereegovega nam pišejo: Še nobeno leto ni bilo tako tople v Dalmaciji v tem času kakor pa letos. V nekaterih mestih, kakor v Dubrovniku in Ereegovem, imajo vročino do 36°. Vsi koncerti se vrše pod milim nebom. Moški kakor ženske še nosijo letne obleke in kakor sredi poletja.

— Prenost Kvaternikovih kosti v Zagreb. Zagreb, 17. okt. (Izvir.) Včeraj popoldne so prenesli zadnje ostanke mučenika Kvaternika iz Rakovice v Zagreb. Prenos ostankev je preskrbelo društvo »Braća hrvatskoga zmaja«.

Telefonska in brzolajna poročila.

Sijajni uspehi državnega posojila.

— d Beograd, 16. oktobra. Včeraj je bilo končano podpisovanje 70dostotnega investicijskega posojila, vendar pa bodo točni uspehi podpisovanja znani šele čez nekaj dni. Po brzolajnih in telefonskih poročilih, ki so došla do včeraj zvečer, sodijo, da je bilo podpisovanje poslednjih 15 dni dosti povoljno. Strokovnjaški krogi cenijo, da je skupna vsota podpisane posojila v Srbiji in Vojvodini dosegla višino 200 milijonov brez podpisov bank. V Sremu se je podpisalo 10 milijonov. Največ sta podpisala vukovarski in mitroviški okraj. Iz ostalih krajev podatki še niso znani.

— d Beograd, 16. oktobra. Od 1. do 15. oktobra tekoma naknadnega podpisovanja 70dostotnega državnega investicijskega posojila se je pri Upravi fondov podpisalo okoli 6 milijonov dinarjev. Na ta način je bilo pri Upravi fondov včeraj prejšnjo vsoto 16 milijonov podpisanih okoli 22 mil. din. državnega posojila.

Proces proti Radoslavom.

Odgovor Rusije Bolgariji pri vstopu v vojno.

— Sofija, 16. oktobra (Izv.) Potek velikega političnega procesa proti kabinetu dr. Radoslavova pred državnim sodiščem je do danes podal nekatere diplomatične zanimivosti. Zagovornik ministra Dinčeva je zahteval, da se pozove kot priča dr. Markov, ki bo potrdil značilne zanimivosti o diplomatičnih pogajanjih Bolgarije pred vstopom v vojno. Dr. Radoslavov je poslal dr. Vladova kot zaupnika k ruskomu zunanjemu ministru Sazonovu s predlogom, da Bolgarija brezpogojno pristopi k antanti, če se ji zagarantira Makedonija. Bolgarija je zahtevala, da zasedejo Makedonijo angleške čete; v tem slučaju ona pristopi k antanti. Sazonov je odgovoril temu bolgarskemu odposlanec: »Jaz pameti od Vas ne zahtevam.« O tej ponudbi je tudi razpravljala ruska duma. Obtoženi ministri Tončev, Popov in Apostolov so predlagali nove priče. Vsi ministri se zagovarjajo, da so delovali v interesu Bolgarije.

Senzacionalna so dalje bila odkritja o prvih momentih vstopa Bolgarije v vojno. Splošna senzacija je vzbudil zgovor obtoženih ministrov, da je morala Bolgarija dati Nemčiji velike množine živil, posebno koruze, dasi je Bolgarija sama gladovala. Obtoženi ministri se glede katastrofa na fronti zagovarjajo, da je bilo na fronti izvršeno veliko izdajstvo.

HORTHYJEVA PROPAGANDA NA SLOVAŠKEM.

— d Kočice, 15. oktobra. Policijsko ravateljstvo v Kočicah je po daljšem opazovanju prišlo na to, da pritiskajo Madžari na gotovo voditelje delavstva na Slovaškem, naj bi vstopili v Horthyjevo službo. Uvedli so natančno preiskavo in ugotovili, da obstaja na Slovaškem tajna Horthyjeva organizacija, ki je v tesnih zvezah z madžarskimi činitelji in ki je, kakor se je popolnoma zanesljivo doznalo, v kratkem nameravala udeležiti nasilen prevrat na vsem Slovaškem. Ta tajna organizacija se ni omejevala le na osebno agitacijo, ampak je tudi pridno dopisovala da bi pridobila zase delavce in njihove voditelje. Za to ima policijsko ravateljstvo dane v rokah že neizpodbitne pismene dokaze. Pri neki hišni preiskavi, ki jo je odredilo policijsko ravateljstvo v Kočicah se je našel dokument, ki se sedaj nahaja v rokah oblastev. Ta dokument je varnostnim oblastem omogočil korake, da se udušijo v kali vsi poskusi, ki bi utegnili škodovati varnosti države. V tej veleizdajniški aferi je bila aretirana že cela vrsta oseb.

MILIJONSKE ŠPEKULACIJE ANGLEŠKEGA POLKOVNIKA.

— Dunaj, 15. oktobra. (Izv.) Dunaj je postalo pravo mednarodno središče velešpekulantom. Angleži, Francozje, Italijani, odposlani v posebnih misljah, so znali izrabiti slabo gospodarsko konjunkturo Dunaja v svoje sebične namene. Dunaj ima zadnji čas dan za dnem kako senzacijo. Dunajske banke nasedajo raznim špekulantom, posebno še, če so predstavniki kake velesile. Holandec Duym je dunajske banke operiral za milijonske vsote. Včeraj pa je nenadoma z Dunaja pobegnil angleški polkovnik Cunigham. Špekuliral je s tujimi valutami in je pri tem opeharil dunajske banke za več milijonov. Govore celo o eni milijardi. Polkovnik Cunigham je bil načelnik angleške misije. Bil je nam Jugoslovenom zelo sovražna. Avstrije in Madžare je povsod proti nam protežiral. Tako za časa koroškega plebiscita. Dalje za časa radgongskega vprašanja. Polkovnik Cunigham se je kaj rad vozil po gradovih koroških in štajerskih grofov. Njegovo delo je tudi, da so Angleži podpirali Madžare v pečuskem vprašanju.

— Dunaj, 15. oktobra. (Izv.) Dosele še niso javnosti znana imena vseh oškodovanih dunajskih bank. Cim so banke raznale za njegov beg, so takoj zaprosile za intervencijo policijskega ravateljstva. Za koliko so banke oškodovane, še ni točno znano. Vsota gre v velike milijone.

— Dunaj, 17. okt. K aferi lorda Cunighama javljajo, da je baje oškodovanih nad 30 bank. Lord Cecil Cunigham ni pobegnil, marveč je samo odpoval v London, da kot angleški lord uredi svojo obveznosti.

ČESKOSLOVAŠKA IN BENESKA KONFERENCA.

— d Praga, 15. oktobra. »Československa Republika« piše o beneskem sporazumu, da ententa pač ne bo mogla odrediti svojega privoljenja, ker je poverila Italiji posredovanje. Tako odklonitev bi bil diplomatičen poraz Italije, ki se ob sedanjem položaju ne da misliti. V trianonski mirovni pogodbi sicer ni govora o kakem plebiscitu na Burškem, vendar pa meni veleposlanika konferenca, da se interesirane države lahko sporazumejo glede poprave meje. Sicer pa je vprašanje Burške za entento le podrejenega pomena, ne pa za države male entente, ki imajo posebno interes na tem, da se določbe pogodbe izvrše. Pričakovati je, da bodo slišali tudi njen glas. Mala ententa se v interesu miru in neda tudi ne bo upirala taki interpretaciji trianonske mirovne pogodbe, dasi morajo načela mirovnih pogodb na vsak način ostati, da ne bi beneski sporazum dal povoda za revizijo trianonske mirovne pogodbe. Ako se posesti z beneskim sporazumom pospešiti ureditvi miru, bo tudi Českoslovaška v vrstah onih, ki bodo čestitali velikemu zavezniku ob Jadranu k temu novemu uspehu v interesu miru.

Politične vesti.

— Članom načelstva JDS. Prva seja novoizbranega načelstva JDS bo jutri v torek 18. t. m. ob 15. v stranknem tajništvu v Narodnem domu. Ker pismenih vabil v tem kratkem času ni bilo mogoče razpustiti, naj gospodje člani načelstva smatrajo to objavo kot pismeno vabilo na sejo.

— »Črnogorska vlada« ostane? Črnogorski dopisni urad v Rimu demantira vest »Journala de Geneve« o razpustu italijanske črnogorske vlade, kar bi pomenilo izdajstvo napram suvereni in neodvisni Črni gori. Urad zatrjuje, da se bodo črnogorski odpadniki borili do konca za pravice črnogorskega naroda. Ta konec se je že davno pričel!

— Za Avstrijo stoji Italija! »Prager Presse« poroča z Dunaja, da si je pridobila Avstrija v zadnjem času (!) simpatije in podporo neke velesile. Znano dejstvo, Italija, ki hlina napram Českoslovaški veliko prijateljstvo, ki nasprotuje v vsakem oziru razvoju naše države, se poslužuje premagane Avstrije v svrhu izpolnitve zlobnih nakan proti novim slovaškim državam, ki so orientirane vedno bolj v duhu slovanke solidarnosti. Ona Italija, ki je preprečila teritorialno zvezo med našo kraljevino in českoslovaško republiko, je direktno interesirana v madžarsko - avstrijskem konfliktu. Bala se je, da ne bi imel od prepira dveh končno korist tretji, zato je »posredovalec« in doseglja, da je konferenca zavezniških veleposlanikov zavrgla predložitve načrt male antante, v katerem vidi Italija nevarnost slovanstva. Toda naravni razvoj slovanke politike gre svojo pot. Šel je preko avstro-ogorske monarhije, gre preko sedanje reakcionarne agitacije njegovih sovražnikov in bo šel tudi preko Italije!

— Katoliška internacionala. Italijanski listi poročajo, da se je vršila v Rimu ob priliki romanja českoslovaških katolikov velika skupščina, katere se je udeležilo veliko število italijanskih in českoslovaških klerikalcev. Skupščino je otvoril českoslovaški senator Karas, nakar je govoril tajnik italijanske klerikalne stranke profesor Sturzo o katoliški internacionali. Govoril je tudi slovaški poslanec Hlinka v latinškem jeziku, ki je proslavil uspešno (!) klerikalno gibanje v českoslovaški republikli.

— Vprašanje tirolske združitve z Nemčijo se ozivlja. »Lokalanzeiger« piše: V nemških parlamentarnih krogih menijo, da stranke v Nemčiji na noben način ne morejo podpirati tirolske gibanja za združitve z Nemčijo. Tiroleom se seveda ne more predpisati, kaj naj storijo, toda povedati se jim mora, da je sedaj združitve z Nemčijo nemogoča. Ako bi pa je prišlo do ločitve Tirolske od Dunaja, bodo morali Tiroleci pač ustanoviti svojo samostojno državo.

— Priprave za washingtonsko konferenco. Kakor poroča »Chicago Tribune«, bo tvorila statistika vojaške moči posameznih držav podlago pri razorožitveni konferenci v Washingtonu. Kraljstva ima 1.370.000 vojakov, Francija 1.034.000, Anglija 740.000 in nazadnje Nemčija 100.000 mož. Skupno število štirinajstih večjih armad znaša okoli 6 milijonov mož.

— Podružnica agencije Havas v Pragi. »Bohemia« naznanja, da je ustanovila Agence Havas v Pragi svojo podružnico.

— Finančni program avstrijskega ministra. Novi finančni minister dr. Gürtler predloži avstrijskemu parlamentu obširen finančni program, s katerim upa, da bo dobil podporo vseh političnih strank

Mala antanta.

(V št. od 21. novembra 1920 ameriške revije The New York Times Book Review and Magazine je priobčil Herbert Adolphus Miller, profesor sociologije na Oberlin College, članek z naslovom »Velika bodočnost Male antante«, iz katerega posnamemo najvažnejši del. Pisatelj je eden onih Američanov, ki so z vso vnaemo podpirali med svetovno vojno gibanje malih narodov vzhodne Evrope, kateri so upali s pomočjo nemške vojaške sile doseči svobodo. Leta 1918. je ustanovil v Ameriki »Vzhodno - evropsko Unijo« (The Mid - European Union), ki je združila delovanje raznih narodnih voditeljev in stremila za sodelovanjem teh narodov. Vrnil se je v septembru lanskega leta s potovanja po vzhodni Evropi. Bil je tri tedne gost Masaryka, predsednika českoslovaške republike, in propotoval je tudi Nemčijo, Avstrijo, Madžarsko, Romunijo, Bolgarijo, Srbijo in Hrvaško.)

V modi je, da kritiki mirovne pogodbe obžalujejo, da je balkanizirala Evropo. Nekateri teh gospodov so bili vedno mehki napram Germanom, drugi pa so še celo med vojno iz sentimentalnih in praktičnih vzrokov zahtevali, da ostane dvojna monarhija cela... Res je, da je bil velik del Evrope balkaniziran, toda znake balkanizacije nahajamo ravnotako v zapadni Evropi.

Vsa moralna podlaga vzroka, da so združeni narodi izvojevali zmago, je bilo prepričanje, da je svoboda več vredna kakor blagostanje, da si bo narod, če pridobi svobodo, pripravil boljše pogoje za življenje, kakor bi jih sploh kdaj mogel imeti pod jarmom katkega drugega... Novo nastale države sicer počasi napredujejo, toda ta napredek bo slednjih večji kakor pa če bi jih boljše ali slabše vladal tujec. Nekateri dobrotni sentimentalisti se čudijo, da se kolo časa ne da zavrteti nazaj in vzpostaviti vzhodne in srednje Evrope v staram sistemu. To se ne da storiti. Po 300 letih strogoga, bolj ali manj uspešnega vladanja Berlina, Dunaja, Budimpešte, Moskve ali Petrograda, so se podložni narodi pri prvi priliki z navdušenjem obrnili proč od svojih gospodarjev. Gospodarji niso bili v stanu pridobiti si ljubezni svojih podložnih. Za to stvar se niso pobrijali. Vzrok pa je imel posledica. Sedanji položaj v vzhodni Evropi je posledica tega, kar se je prej delalo. Nazaj pa ne moremo, možno je samo, da skušamo uganiti bodočnost in imeti vpliv na tek zgodovine, v kolikor se to da.

Danes skušajo voditelji Madžarske zavrteti kolo časa nazaj. Kakšnega mišljenja so, nam pove zemljevid, ki ga povsod razdeljujejo. Na njem je madžarska kraljevina, kakor je bila pred vojno z vsemi ozemlji, ki so jih dobili Rumuni, Jugoslovenci in Čehoslovanci. Zemljepis ima naslov: »Net! Net! Kdar!« Vsa Madžarska — da ta zemljo vni pomenja vojno — vojno za zavzevanje izgubljenih ozemelj in zopetno vzpostavitev »netone in tisoletne« kraljevine, in v. da je to glavni smotter Horthyjeve vlade.

To je pa popolnoma nemogoče... Madžari bi morali sprejeti novo stanjš in pošteno skušali živeti v dobrih odnošajih s sosednimi državami... A nihče v Horthyjevi vladi poče slišati o tem.

Stara cesarstva se ne dajo vrniti, kakor so bila pred vojno. Od vseh narodov, ki sem jih obiskal, so Čehoslovanci menila v najboljšem položaju in tudi edini narod, ki se mi je zdel srečen. Bolgarija živi v relativno izvrstnih gospodarskih pogojih in občuti, da ni nič bolj važnega kakor balkanska zveza, za katero bi bila pripravljena dati mnogo koncesij. Jugoslavija še vedno nima ustave (novembra 1920) in centralisti in federalisti se borijo v ustavotvorni skupščini. Se bija je bila strašno upoštevana, hrvaško in slovensko ozemlja pa prosperava. Za Avstrijo ne vidim mnogo upanja. Priklonitev k Nemčiji je še najboljši, kar se da storiti, Dunaju je pa na vsak način usojeno, da postane mesto druge vrste. Brez dvora in plemenitšev ni ničesar na Dunaju, kar bi moglo držati mesto na oni višini, na katero je bilo navajeno. Znak časa je, da na stotisoče Čehoslovakov, ki so med vojno bivali na Dunaju, odhajajo nazaj v svojo domovino.

Tako dolgo kakor bodo sedanji politični elementi vladali Madžarsko, ne bo miru ne za njo, ne za sosede. Edina stvar, ki je potrebna za vse te dežele, je sprememba mišljenja, in mislim, da bo naravni razvoj privedel do tega. Misel, da ne morete trgovati z narodom na drugi strani meje edino radi narodne razlike ali nasprotja političnih stremiljov, se nam zdi absurdna, in počasi jo spoznavajo za absurdno tudi v srednji Evropi.

Najbolj vesel znak je organizacija Male antante med Rumunijo, Jugoslavijo in českoslovaško republiko. To je začetek vrnitve v normalne pogoje, začetek onega, za čemer je stremela »Srednje - evropska Unija«, ki je bila tu organizirana med različnimi narodnimi voditelji leta 1918: začetek gospodarskega in političnega sodelovanja med svobodnimi narodi, ki se sami vladajo, a vedo, kako je treba živeti s sosedi.

P. V. B.

Pristopajte k „Jugoslovenski Matici“!

Izjava ljubljanske napredne akademske omladine.

Z ozirom na dogodke na skupščini ljubljanske akademske omladine, ki se je vršila v soboto, dne 15. oktobra t. l. izjavljamo podpisano društvo javno, da je z ozirom na svoj svetovni nazor načelno proti vsaki teološki sakulteti in da zavzema isto stališče tudi jugoslovenska napredna omladina, zastopana po svojih kulturno - političnih društvih:

Akad. društvo »Triglav« v Zagrebu.
Društvo Jugoslov. napr. akademikov v Mariboru;
A - B - C Klub v Zagrebu;
Jug. akad. društvo »Jurislaw Janušić« v Zagrebu;

Jug. dem. akad. klub »Jugoslavija« v Zagrebu;
Akademsko združenje studenata subotičke pravne fakultete v Subotici.
Naša izjava, podana na omenjeni skupščini, se zlorablja in potvarja; zato izjavljamo, da smo jugoslovenski napredni akademiki, ki smo zapustili dvorano, principijelno za popolno neokrnjeno univerzo s filozofsko, juridično, medicinsko in tehnično fakulteto v Ljubljani, Zagrebu in Beogradu.
V Ljubljani, dne 15. oktobra 1921.
Jug. napred. akad. društvo »Jadrana«

Dnevne vesti.

V Ljubljani, 17. oktobra 1921.

— Avtonomist na agitacijskem potovanju v Makedoniji? Čujemo, da je bil znan avtonomistovski agent za izjavo 43 »kulturnih delavcev« Fr. Erjavca pred kratkim v Makedoniji ter skušal tam pridobiti pristašev za avtonomistično gibanje. Razpolagal je baje z znatnimi denarnimi sredstvi. Ali se Erjavca zaveda, kaj pomeni v Makedoniji avtonomija? Razkroj države!

— V naši železni industriji je položaj silno kritičen. Že več mesecev se bori železna industrija v neenakem boju s tujo nadmočno konkurenco, katere meče na naš trg železo po ruinoznih cenah. Več podjetij je že tako prizadetih, da so ali ustavila delo ali pa ga zelo skrbno. Največje podjetje na Jesenicah se je doslej držalo navzlic nezadostnim cenam, ki pomenjajo izgubo. Sedaj je Avstrija dobila v slabi valuti take ekportne premije za svoje prodaje k nam, da nudi železo po cenah, katere so za naše fabrike nesprejemljive. Pristopa pa vsled strašne suše, kakor je nad 50 let ni bilo, nov naravnost katastrofalni moment. Za jeseniško industrijo, katere daje kruh in zaslužek več tisoč uslužbenecv in njih rodbinam. Voda je tako majhna, da je na razpolago le še nezaten del gonilne sile. Vsi tedaj vremenoma se položaj slabša od dne do dne. Mogoče je delati le še v omejenem obsegu. Barometer pa gre kličku, malo je upanja, da pride dež. Pa tudi če pride dež, je treba vzeti v poštev visoko lego in računati s tem, da zapade sneg. Položaj je v resnici izredno težaven. Neogibno je treba poskrbeti železni industriji kakor tudi papirni industriji za zadostno carinsko obrambo. Nas vodijo zgol stvarni oziri ter skrb za naše gospodarstvo in za naše delavstvo. Napočno presoja položaj, kdor išče pri nas drugih nagibov. Situacija je taka, da je vsak, kdor neče nepregledne nesreče, dolžan podpirati težko prizadeto industrijo v njenem upravljenem prizadevanju po carinski obrambi. Industrija se zanjo cele mesece zama za trdi. Ako ne pride hitro pomoč, se je bati zelo težkih posledic. Podjetjem je na ohraniti delavstva! Njih trud za carinsko obrambo je evidentno tudi v vitalnem interesu delavstva. Ponavljamo: Kdor hoče preprečiti nesrečo in ubraniti delodajalce brezposelnosti, naj pomaga!

— Protij draginji. »Splošno žensko društvo« je v soboto ob 4. pop. priredilo v veliki dvorani Mestnega doma shod, na katerem so naše gospodinje stvarno razpravljale o vzrokih draginje in načinu, kako zaveziti naraščajočo draginjo. Zborovanje naših gospodinj je vodila z veliko spretnostjo ga. Štebjeva. Gospodinje so soglasno z ozirom na danes pri pokrajinski upravi se vrščo draginjsko anketo sprejele tri predloge: a) Prepoved izvoza živil, b) zabranitev špekulacije s tujimi valutami (za naše blago naš denar!), c) znižanje cen najpotebnejšim živilom. Končno je ga. Franja dr. Tavčarjeva sprožila vprašanje mezdne gibanja služkinj. Ga. Štebjeva je ugotovila, da so služkinje v tem gibanju postopale nepravilno, ker niso, kakor običajno delodajalcem t. j. gospodinjam naznanile svojih zahtev. Shoda so se udeležile gospodinje v velikem številu in brez razlike političnega strankarstva.

— Prošnje za prirejanje veselic. Vsi delavci pokrajinske uprave z dne 8. oktobra 1921. št. 28970 razlašla policijsko ravnateljstvo v Ljubljani glede dovoljenja prirejanja veselic nastopno: 1. Prošnja za prireditve društvenih veselic, plesov, družabnih večerov, itd. mora predložiti društveni predsednik oz. njegov namestnik. Drukih veselic, kakor društvenih se sploh ne bo dovolilo. Prošnja mora vsebovati: čas in kraj prireditve, točni spored in natančni naslov prireditelja. 2. Ako bi se nameravalo raztegnati prireditve čez določeno policijsko uro, mora osebno prositi gostilničar, — ki bo izvršil v dotičnih prostorih povod prireditve gostilničarsko obrt — za podaljšanje policijske ure. Prošnja mora vsebovati: čas in povod podaljšanja policijske ure in natančni naslov. Drugim, kakor koncesioniranim gostilničarjem oz. njnim oblastveno odobrenim namestnikom se podaljšanje policijske ure ne more dovoliti. Vsaka omenjenih prošelj, mora biti vložena 8 dni pred prireditvijo, je podvržena kolektivni 2 dinarjev in mora biti vsaki priložen kolek za rešitev v znesku 5 dinarjev.

— Koncert v Domžalah priredil zabavni odsek pod vodstvom g. Kanca v dvorani Sokolskega doma. Za napovedani koncert je vladalo že naprej živahno zanimanje in res se je zbrala odlična družba in udeležil so se ga tu-

di gostje druge narodnosti v precejšnjem številu. Le nekateri družine smo tudi videli — ki so bile odsotne! Prihodnjic upamo, da pridejo vsi in se ne izognejo prireditvam, ki v socialnem in kulturnem zmislu veliko pomenijo, posebno v Domžalah. — Izjavljamo se arje in pesmi domačih in inozemskih skladateljev. Nastopili so gospodične in gg. umetniki — začetniki in jim gre vsa naša zahvala za tolik trud in požrtvovalnost. Divili smo se posebno gospodični K. sopranisniji, ki je s prvovrstno tehniko in globokim umevanjem izvajala vse točke. Čist, krasen sopran — vse tematično in fino dinamično dovršeno! To je sopran, ki ima lepo in gotovo bodočnost na našem največjem odru. Gg. S. in B., prvi bariton, drugi tenor, proizvajala sta lepo in dovršeno. Malo več temperameta bi bilo na mestu. Spremljevanje na klavirju je bilo istotako dovršeno in precizno v vseh točkah. Proizvajajočim je le častitati in bodrimo jih k vztrajnemu napredku. Saj zahteva vso, kar je veliko in dovršeno, resnega dela in truda, kolikor večji je genij v umetniku, toliko več se mora truditi, če je kos svojemu poklicu in ga je povsem vreden. Bil je večer izrednega užitka, dolgotrajno in hrupno ploskanje ter mnogostevilni šopki so bili dokaz, da je koncert uspel. Za prireditve gre posebnahvala g. Kancu. — Koncertu je sledil živahen ples za mladiño, za vse pa je bil dobro obložen bufet na razpolago.

— Petindvajsetletnica »Dobrodelnega društva tiskarjev«. Včeraj je »Dobrodelno društvo tiskarjev« praznovalo petindvajsetletnico svojelega obstoja. Dopoldne je bilo slavnostno zborovanje v Unionu. Predsednik društva g. Planinc se je v lepem govoru spominjal tovarišev in očrtal zgodovino društva. Zborovanje sta počastila tudi dva delegata zagrebških tiskarjev. Zvečer je bila nad vse lepa in dostojna zabava v Unionu. Godba dravske divizije je izvajala lepe koncertne točke.

— Članek »Dvojna kultura« izpod peresa našega beogradskega dopisnika g. dr. Leopolda Lenarda, ki smo ga priobčili pretekli teden, je ponatnila »Samoupravca«, glasilo radikalne stranke, v svoji številki z dne 15. t. m. — Državna posredovalnica za delo. Dela iščejo: pisarn. moči, kovinarji, rudarji, peki, mlinarji, mesarji, natakariji, natakarike, trgov. sodruzniki, prodajalke, strojniki, kurjači, dninarji, dninarice, krojači, šivilje, gozdni čuvaji, boln. strežnice, vajenci, vajenke itd. V delo se sprejmejo: mizarji, krojači, čevljarji, zidarji, tesarji, viničarji, kleparji, kolarji, šivilje, pisarn. moči, kuharice, služkinja, vajenci vajenke itd.

— Razpis tobačnih trafik. Do dne 4. novembra so razpisane tobačne trafike v nastopnih krajih: V Zagradu št. 67 v celjskem davčnem okraju; v Prihovi št. 38 v gornjegrajskem davčnem okraju; v Pekrah št. 3 v mariborskem davčnem okraju; v davčnem okraju Sv. Lenart: v Vratju št. 17 in v Lokavcu št. 15; v davčnem okraju Šmarje pri Jelšah: v Mali Pristavi št. 3, v Balem šte. 21 in 23 (vse tri trafike se združijo v eno samo novo trafiko); v Bačkoveh št. 30 in 35 v davčnem okraju Murska Sobota (obe trafike se združita v eno samo novo trafiko); v davčnem okraju Dolenja Lendava: v Mali Polani št. 19, v Renkoveh št. 90, v Nedelici št. 91, v Petešoveh št. 34 ter v Črenšovcih št. 3, 7 in 117 (ve tri trafike se združijo v eno samo novo trafiko). Natančen razpis trafik objavljen v »Uradnem listu« št. 125.

— Dijaški kuhinji v Kranju so doposlali za nedotakljivi sklad kralja Petra I. Osvoboditelja sledeči gg.: Jožip Globočnik (Zelozniki) 300 K., Fr. Hatnrihar (Škofja Loka) 800 K., dr. Janko Olip (Beograd) 2000 K. Se priporočamo! — O d b o r.

— Roparski umor v konjiškem okraju. O roparskem umoru pri Spitaliču nam še poročajo: Ko se je vračal 12. t. m. Windischerätzov lovski paznik g. Sever iz Bizelskega doma v Spitalič, je bil v Žicah zavratno umorjen in oropan. Morilec ga je udaril trikrat s težkim kladivom po glavi, mu prerezal vrat in ga vlekla s ceste v jarek, kjer ga je oropal. Po nekaterih vesteh se je izvršil umor med 10. in 20. zvečer, po drugih vesteh na se je mudil Sever do 23. ponoči v Zupančičevi gostilni v Žičah. Ta tragični slučaj je silno razburil ljudstvo, ki v tem kraju še ni doživelo kaj takega. Umor se je izvršil na cesti, komaj streljal daleč od hiš, kar je tembolj zagonetno. Upamo, da store oblasti energične korake, da zasiede predrznega morilca.

— Nova komanda v Celju. V Celju se je ustanovila komanda obmejnih orožniških čet, ki sestojijo iz Rusov. Komandant je naš polkovanik.

— Armijjski komandant v Celju. 10. t. m. je obiskal armijjski komandant general Pešič celjsko garnizijo, o kateri se je izrekel zelo pohvalno.

— Vojaško strelišče pri Krškem. Pred vojno je imela ljubljanska topničarska posadka za ostre strelske vaje svoj določen teren pri Krškem. Zato se je zdaj marsikdo začudil, ko je čital, da se bo letos ostro streljalo na obljudenem ljubljanskem Barju. Ali ni na topničarsko streljšče pri Krškem nihče opozoril tukajšnje vojaške oblasti? Ko se je tako ostro streljanje že lansko leto nameravalo, so se barjanski posestniki z upravičenim ugovorom oglašili pri mestni občini, da prepreči to namero in res se je streljanje opustilo.

Kdo jamči letos za varnost na barjanski ravnini, ko bodo ljudje premalo pazljivi, pa tudi — premalo poučeni! Edina dobra stran, ki jo bo imelo to streljanje na Barju bo, da bobo italjanskim zajcem na notranjskem hribovju zopet enkrat prav pošteno — ušesa migala!

— Boj s tihotapci. V noči od petka na soboto je zadelo fin. straža na Blegnju v Poljanski dolini na večje številne tihotapce, ki so gnali šest ali še več goved in enega konja z namenom jih utihotapiti čez granico. Vnel se je med njimi boj, pri čemer je bil konj ustreljen in na meste mrtev. Tihotapci so vidič da niso kos svoji nagoli pobegnili. Da li je bil kateri izmed njih ranjen, se še ne ve, morda pa se še zve. Zivino seveda je straža zaplenila in odgnala na carinarino v Goronjo vas. Zdad zasedejo meje obmejne čete-graničarji — in menda prav nagosto. Morda se bo le omejila, če že ne odpravila popolnoma, ta grda razvada. Seveda vse zavisi od tega, da se bo služba na granici strogo in brezozirno vršila.

— Adresar svih novčanih zavoda Jugoslavije za bilansa 1919 i 1920 je izišlo. Knjiga opsiže oko 600 stranica. — Ciljena a poštarinom 260 K. Naručbe prima »Jugoslovenski Kompas d. d.« Zagreb, i sve veće knjižare.

Kultura.

Repertoir Narodnega gledališča Ljubljani.

Drama:

Ponedeljek 17. okt. Oča. C.
Torek 18. oktobra zaprt.
Sreda 19. oktobra Požar strasti A.
Četrtek 20. oktobra Komedija zmešnjav. Izven.

Opera:

Ponedeljek 17. oktobra zaprt.
Torek 18. oktobra Boris Godunov E.
Sreda 19. oktobra Dalibor D.
Četrtek 20. oktobra Evangelinij E.
Petek 21. oktobra Carmen A.

— Ojka Jova — Zmaj; Malaj in Malon in druge pesmi za deco. Poslovenil Alojz Gradnik. Založba »Jug« v Ljubljani. — Cena vezani knjigi 14 kron, po pošti 2 kroni več. — S hvaležnostjo sprejememo vsako mladinsko knjigo. Knjige Malaj in Malon ni treba presojati s tega stališča, ker v njej so v vzornem prevodu zbrani taki biseri, da bi se knjiga uveljavila tudi pri preobloženosti književnega trga. Ojka Jova je priznan mladinski pesnik, ki je po zbirki pesmi »Kalamandarija« priljubljen tudi že med Slovenci. Z zbirko pesmi »Malaj in Malon« pa postane gotovo najljubši pesnik slovenske mladine. Samo preberite njegove pesmi »Na leduc«, »Račun brez krčmarja«, »Anka - ciganka«, »Tinček - pobalnik« itd. in priznate, da še niste brali zlepa tako lepih pesmic. Pravdo je izvršten, saj ga je oskrbel pesnik Gradnik. Ker je poleg tega cena knjige zelo nizka in oprema lična, pripravimo knjigo vsem najpogostejši šolska vodstva, starši in ljubitelji mladine, obdarite otroke z neumrljivimi deli njih pesnika — Strica Jove! — knjiga se naroča pri Založništvu »Jug«, Ljubljana, Pred škofijo 21.

— Nova jugoslovenska drama. Iz Splita poročajo, da je pesnik in dramaturg tamkajšnega Narodnega gledališča Mirko Korolija predal gledališki upravi dramsko vizijo pod naslovom »Jugana - vila najmladja«. Delo proslavlja borec za narodno ujedinenje in osvobojenje. Premijera je bila pri slovenski otvoritvi splitskega gledališča v nedeljo 16. t. m.

— Pozorišni list je pričela izdajati uprava splitskega Narodnega gledališča. List bo službeno glasilo splitskega gledališča in bo prinašal slike umetnikov in umetnic z zanimivo vsebino.

— Nova hrvaška opera. »Novosti« poročajo, da komponira skladatelj Ljudviki Šafranek Ogrizovičev »Hasanaginico«.

— Stoletnica znanstvenega lista. V Kiešu izhajajo že sto let »Astronomische Nachrichten« ki jih je pričel izdajati I. 1821 astronom Schmacher.

Društvene vesti.

— Kolo jugoslov. sester ima svojo svojo redno sejo v četrtek 20. t. m. ob 3. popoldne v društveni sobi, Šolski dnevored št. 2/II. Zaradi važnega obširnega sporeda prosim najboljšo udeležbo. Pridite pa tudi članice, da sledite novim poročilom.

Najnovejša poročila.

NARODNA SKUPŠČINA.

— Beograd, 17. okt. (Izv.) Seja narodne skupščine je sedaj definitivno določena za redno sejo in je prva seja sklicana na 20. t. m. ob 10. dopoldne. Predsednik narodne skupščine dr. Ivan Ribar je ukrenil vse, da so bili poslanci potom ministarstva za notranje zadeve pozvani na sejo. V diskusijo je stopilo sedaj aktualno vprašanje volitve novega predsedstva. Radikalci zahtevajo za se mesto predsednika. Po ustavi je res treba voliti predsedstvo zakonodajne skupščine. V političnih krogih se pa že sedaj živahno debatira zahteva radikalcev, da budi predsednik zakonodajni skupščini član radikalnega kluba. Splošno pričakujejo, da reši to vprašanje g. Pašić, katerega povratek pričakujejo še pred zasedanjem skupščine.

Skudiljaci našega držav. gospodarstva.

Verizniki z valuto aretirani.

— Zagreb, 17. okt. (Izv.) Dunajsko poročilo Vašega lista o aretaciji ponarejevalca ameriških čekov in veriznika z valutami Mahlerja je posebno v Zagrebu vzbudilo splošno senzacijo. Kakor je Vaš list napovedal, so naše oblasti prišle na sled velikim tihotapskim goljufijam. Afera na Rakeku je v zvezi z Mahlerjem. Trojica Jakob in Hugon Mahler ter v Ameriki bivajoči, a po vojni na Dunaju živeči Körpner so ponarejali ameriške čeke, katere so potem honorirali v Zagrebu oziroma v Ljubljani. Spravili so v promet pet čekov v vrednosti 15.000 ameriških dolarjev. Ta trojica je imela veliko zaslabo v zagrebških židovskih špekulantih. Na debelo so se bavili s tihotapstvom tuje valute iz naše države. Znano je dejstvo, da je Nemčija za plačilo prvega obroka vojne odškodnine pokupila potom tihotapcev velikanse množino dolarjev v naši državi. V orientacipresu so se vozili sami tihotapci, podpirali pa so jih marljivo naši obmejni policijski organi. Velika zasluga gre ljubljanski in deloma dunajski policiji, da je prišla na sled tem goljufijam s čeki in valuto. Jakob Mahler je izročil pred tedni kondukterju orientekspresa Pflamitzerju paket valute, nad 2000 napoleonov (1.600.000 K), da jih preko Rakeka spravi v inozemstvo. Mahler sam je tedaj omenil, da so na Rakeku za tihotapce »najzasluživejši« policijski organi. Na Rakeku pa je po dogovoru in sporazumu s Pflamitzerjem zaplenil te napoleonore obmejni policijski komisar, mladi in zelo elegantni Matjašič. Napoleonore je takoj zamenjal oziroma denar založil pri rakovski podružnici neke ljubljanske banke. Matjašič je dobro nagradil spovednika Pflamitzerja. Ker se je v zadnjem času Jakob Mahler nahajal v denarnih stiskah, je začel potom svojega advokata dr. Steinharda tajno poizvedovati, kam so izginili napoleonondri. Prišel je celo na Rakek. Po malem se prišli na sled veliki tihotapski goljufiji. Najpreje je bil aretiran komisar Matjašič in pozneje na Dunaju Hugon Mahler, brat Jakoba bankirja, dalje obmejni policijski detektiv Toskanović, bančni uradnik na Rakeku Kramer v Zagrebu Jakob Mahler in advokat dr. Steinhard, katerega so pa pozneje izpustili, ker so je znal pravi spretno izmotati iz afore. — Ta tihotapska afera jasno osvetljuje, kako nam razni lažbankirji škodujejo. So pravi grobokopi našemu državnemu gospodarstvu.

— Adresar svih novčanih zavoda Jugoslavije za bilansa 1919 i 1920 je izišlo. Knjiga opsiže oko 600 stranica. — Ciljena a poštarinom 260 K. Naručbe prima »Jugoslovenski Kompas d. d.« Zagreb, i sve veće knjižare.

— Ojka Jova — Zmaj; Malaj in Malon in druge pesmi za deco. Poslovenil Alojz Gradnik. Založba »Jug« v Ljubljani. — Cena vezani knjigi 14 kron, po pošti 2 kroni več. — S hvaležnostjo sprejememo vsako mladinsko knjigo. Knjige Malaj in Malon ni treba presojati s tega stališča, ker v njej so v vzornem prevodu zbrani taki biseri, da bi se knjiga uveljavila tudi pri preobloženosti književnega trga. Ojka Jova je priznan mladinski pesnik, ki je po zbirki pesmi »Kalamandarija« priljubljen tudi že med Slovenci. Z zbirko pesmi »Malaj in Malon« pa postane gotovo najljubši pesnik slovenske mladine. Samo preberite njegove pesmi »Na leduc«, »Račun brez krčmarja«, »Anka - ciganka«, »Tinček - pobalnik« itd. in priznate, da še niste brali zlepa tako lepih pesmic. Pravdo je izvršten, saj ga je oskrbel pesnik Gradnik. Ker je poleg tega cena knjige zelo nizka in oprema lična, pripravimo knjigo vsem najpogostejši šolska vodstva, starši in ljubitelji mladine, obdarite otroke z neumrljivimi deli njih pesnika — Strica Jove! — knjiga se naroča pri Založništvu »Jug«, Ljubljana, Pred škofijo 21.

— Nova jugoslovenska drama. Iz Splita poročajo, da je pesnik in dramaturg tamkajšnega Narodnega gledališča Mirko Korolija predal gledališki upravi dramsko vizijo pod naslovom »Jugana - vila najmladja«. Delo proslavlja borec za narodno ujedinenje in osvobojenje. Premijera je bila pri slovenski otvoritvi splitskega gledališča v nedeljo 16. t. m.

— Pozorišni list je pričela izdajati uprava splitskega Narodnega gledališča. List bo službeno glasilo splitskega gledališča in bo prinašal slike umetnikov in umetnic z zanimivo vsebino.

— Nova hrvaška opera. »Novosti« poročajo, da komponira skladatelj Ljudviki Šafranek Ogrizovičev »Hasanaginico«.

— Stoletnica znanstvenega lista. V Kiešu izhajajo že sto let »Astronomische Nachrichten« ki jih je pričel izdajati I. 1821 astronom Schmacher.

— Kolo jugoslov. sester ima svojo svojo redno sejo v četrtek 20. t. m. ob 3. popoldne v društveni sobi, Šolski dnevored št. 2/II. Zaradi važnega obširnega sporeda prosim najboljšo udeležbo. Pridite pa tudi članice, da sledite novim poročilom.

— Beograd, 17. okt. (Izvir.) Romunski poslanik je pri namestniku ministrstva predsednika ministrice Trifkoviću interveniral, da naša država dovoli v Bitolju romunsko šola. Zaprošil je tudi, da se romunski pravoslavni cerkvi dovolijo vse pravice. Svoje zahteve glede otvoritve romunskih šol je utemeljeval s tajnim dogovorom iz leta 1913, med Romunijo in Srbijo. Minister Trifković je poslaniku odgovoril, da se ta vprašanja definitivno rešijo, čim se povrne g. Pašić, kateremu je dogovor popolnoma znan.

— Dunaj, 17. okt. (Izvir.) Na Dunaju so aretirali Frana Molnarja voditelja madžarski tolpe v Zapadni Ogrski. Molner je iz Sombatelja. Pri zaslišanju je priznal, da je med drugimi poveril neki tvrdki pri kateri je bil nastavljen, 100.000 K.

— Dunaj, 17. okt. Delavski sovjeti v Oedenfurtu je ustavil takozvani »Balton« expresni vlak, češ da se s tem vlakom vozijo sami verizniki in navijalci cen, ter izjavil, da ne dovoljuje obratovanje vlaka. Zeloziška uprava se je morala delavcem udati in je poslala expresni vlak nazaj v Budimpešto, kjer so potnikom vrnilo denar plačan za vozno listko.

— Dunaj, 17. okt. (Izvir.) Na Dunaju so aretirali Frana Molnarja voditelja madžarski tolpe v Zapadni Ogrski. Molner je iz Sombatelja. Pri zaslišanju je priznal, da je med drugimi poveril neki tvrdki pri kateri je bil nastavljen, 100.000 K.

— Dunaj, 17. okt. Delavski sovjeti v Oedenfurtu je ustavil takozvani »Balton« expresni vlak, češ da se s tem vlakom vozijo sami verizniki in navijalci cen, ter izjavil, da ne dovoljuje obratovanje vlaka. Zeloziška uprava se je morala delavcem udati in je poslala expresni vlak nazaj v Budimpešto, kjer so potnikom vrnilo denar plačan za vozno listko.

— Dunaj, 17. okt. Delavski sovjeti v Oedenfurtu je ustavil takozvani »Balton« expresni vlak, češ da se s tem vlakom vozijo sami verizniki in navijalci cen, ter izjavil, da ne dovoljuje obratovanje vlaka. Zeloziška uprava se je morala delavcem udati in je poslala expresni vlak nazaj v Budimpešto, kjer so potnikom vrnilo denar plačan za vozno listko.

— Dunaj, 17. okt. Delavski sovjeti v Oedenfurtu je ustavil takozvani »Balton« expresni vlak, češ da se s tem vlakom vozijo sami verizniki in navijalci cen, ter izjavil, da ne dovoljuje obratovanje vlaka. Zeloziška uprava se je morala delavcem udati in je poslala expresni vlak nazaj v Budimpešto, kjer so potnikom vrnilo denar plačan za vozno listko.

— Dunaj, 17. okt. Delavski sovjeti v Oedenfurtu je ustavil takozvani »Balton« expresni vlak, češ da se s tem vlakom vozijo sami verizniki in navijalci cen, ter izjavil, da ne dovoljuje obratovanje vlaka. Zeloziška uprava se je morala delavcem udati in je poslala expresni vlak nazaj v Budimpešto, kjer so potnikom vrnilo denar plačan za vozno listko.

— Dunaj, 17. okt. Delavski sovjeti v Oedenfurtu je ustavil takozvani »Balton« expresni vlak, češ da se s tem vlakom vozijo sami verizniki in navijalci cen, ter izjavil, da ne dovoljuje obratovanje vlaka. Zeloziška uprava se je morala delavcem udati in je poslala expresni vlak nazaj v Budimpešto, kjer so potnikom vrnilo denar plačan za vozno listko.

— Dunaj, 17. okt. Delavski sovjeti v Oedenfurtu je ustavil takozvani »Balton« expresni vlak, češ da se s tem vlakom vozijo sami verizniki in navijalci cen, ter izjavil, da ne dovoljuje obratovanje vlaka. Zeloziška uprava se je morala delavcem udati in je poslala expresni vlak nazaj v Budimpešto, kjer so potnikom vrnilo denar plačan za vozno listko.

tralnega urada za nove pokrajine in centralnih uprav, interesiranih na mednarodnem prometu, predvsem na prometu Trsta in novih pokrajin. Zlasti se bo razpravljalo o vprašanju meja in železniškega transita v nasledstvenih državah ter problemu južne železnice.

ITALIJANSKI KRALJ V BOČNU.

— Bocen, 16. oktobra. »Tiroler« poročajo podrobnosti o sprejemu italijanskega kralja v Bočnu. Zupan je imel nemški nagovor, v katerem je kralja, stopajočega v prvo nemško mesto po saint-germainski pogodbi povečanega ozemlja kraljevine Italije spoštljivo pozdravil in ga zahvalil, da je njegova vlada obliubila Nemcem opetovano in svečano, da bo štela in varovala nemški jezik, kulturo in narodnost ter bo smatrala Nemce za državljane Italijanom enakopravne. Z zahvalo je združil prošnjo na kralja, da bi opozoril vlado na izvršitev omenjenih obljub. Kralj je odgovoril, da ne razume dobro nemško in da si bo zato dal govor na poti prevesti. Nato je zupanu stisnil roko. Nadaljnje predstavljanje Nemcev so onemogočili Italijani, ki so jih zrinili v stran.

RESITEV GORNJEISTRSKEGA VPRAŠANJA SPREJETA.

— d Pariz, 15. okt. Poslaniška konferenca je na svoji današnji popoldanski seji po naročilu zaveznških vlad sprejela rešitev glede določitve mej Gorenje Istrije in gospodarske ukrepe, ki veljajo za Nemčijo in Poljsko. Poslaniška konferenca je sprejela varianto rešitve, katere je priporočila Zveza narodov.

SPOPAD MED KLERIKALCI IN SOCIJALNIMI DEMOKRATI.

— Dunaj, 17. okt. (Izvir.) V kraju Krumau je priredilo ondoto katoliško društvo »Einhait« proslavo razvitje svoje zastave. K proslavi je došlo od vseh strani mnogo udeležencev. Socijalni demokrati so množico napadli s koli in vilami. Prišlo je do krvavega pretepa. Klerikalni poslanec Gruber je bil ranjen, drugi poslanec Jukel pa je moral bežati. Nastopilo je orožništvo, ki pa ni moglo ničesar opraviti.

ROMUNSKA SOLE V NAŠI DRŽAVI.

— Beograd, 17. okt. (Izvir.) Romunski poslanik je pri namestniku ministrstva predsednika ministrice Trifkoviću interveniral, da naša država dovoli v Bitolju romunsko šola. Zaprošil je tudi, da se romunski pravoslavni cerkvi dovolijo vse pravice. Svoje zahteve glede otvoritve romunskih šol je utemeljeval s tajnim dogovorom iz leta 1913, med Romunijo in Srbijo. Minister Trifković je poslaniku odgovoril, da se ta vprašanja definitivno rešijo, čim se povrne g. Pašić, kateremu je dogovor popolnoma znan.

ARETIRAN MADŽAR NA DUNAJU.

— Dunaj, 17. okt. (Izvir.) Na Dunaju so aretirali Frana Molnarja voditelja madžarski tolpe v Zapadni Ogrski. Molner je iz Sombatelja. Pri zaslišanju je priznal, da je med drugimi poveril neki tvrdki pri kateri je bil nastavljen, 100.000 K.

USTAVLJEN EKSPRESNI VLAK.

— Dunaj, 17. okt. Delavski sovjeti v Oedenfurtu je ustavil takozvani »Balton« expresni vlak, češ da se s tem vlakom vozijo sami verizniki in navijalci cen, ter izjavil, da ne dovoljuje obratovanje vlaka. Zeloziška uprava se je morala delavcem udati in je poslala expresni vlak nazaj v Budimpešto, kjer so potnikom vrnilo denar plačan za vozno listko.

— Dunaj, 17. okt. Delavski sovjeti v Oedenfurtu je ustavil takozvani »Balton« expresni vlak, češ da se s tem vlakom vozijo sami verizniki in navijalci cen, ter izjavil, da ne dovoljuje obratovanje vlaka. Zeloziška uprava se je morala delavcem udati in je poslala expresni vlak nazaj v Budimpešto, kjer so potnikom vrnilo denar plačan za vozno listko.

— Dunaj, 17. okt. Delavski sovjeti v Oedenfurtu je ustavil takozvani »Balton« expresni vlak, češ da se s tem vlakom vozijo sami verizniki in navijalci cen, ter izjavil, da ne dovoljuje obratovanje vlaka. Zeloziška uprava se je morala delavcem udati in je poslala expresni vlak nazaj v Budimpešto, kjer so potnikom vrnilo denar plačan za vozno listko.

— Dunaj, 17. okt. Delavski sovjeti v Oedenfurtu je ustavil takozvani »Balton« expresni vlak, češ da se s tem vlakom vozijo sami verizniki in navijalci cen, ter izjavil, da ne dovoljuje obratovanje vlaka. Zeloziška uprava se je morala delavcem udati in je poslala expresni vlak nazaj v Budimpešto, kjer so potnikom vrnilo denar plačan za vozno listko.

Pralnica in likalnica KAROL HAMANN

Prejemni čas: 1 teden.

Mestni trg 8 (na dvorišču).

Najnižje cene.

Boljši delavec

išče službe. Nastop takoj. Zmožnost več jezikov. Ponudbe pod „Resen 33-7455“ na upravo Slov. Naroda. 7455

Boljša gostilna

Z vsem inventarjem v prometnem kraju se vžame v najem. Ponudbe pod „Savinja 37-7454“ na upravo Slov. Naroda. 7454

V najem se odda LOKAL

poraben za trgovino ali skladišče v St. Vidu nad Ljubljano. Poizve se pri g. Ivanu Zalokar, Podgora St. Vid nad Ljubljano. 7432

Dojilja

išče mesta. Ponudbe pod „M. J. 7457“ na upravo Slov. Naroda. 7457

Službe kot gospodinja

išče gospodična. Je dobra kuharica in varčna gospodinja. Ponudbe pod „Varča 7434“ na upravo Slov. Naroda. 7434

3 vagona krompirja

vagon zelja, 2000 kg fižola se kupi. Ponudbe pod poštni predal 165, Ljubljana. 7431

Na stanovanje in hrano

se sprejmeta 1 do 2 gospoda. Naslov pove uprava Slov. Naroda. 7429

Drva

trdega in mehkega lesa, tudi odpadke rezanega lesa, popolnoma ali na pol suha in bukov ogle kupim vsako množino. Ponudbe detalirane pisмено ali ustmeno na Albin Istenič, Ljubljana, Kosterjev grad. Ustmene ponudbe vsaki dan popoldne od 2 — 6.

Služkinja

15 do 18 let stara se sprejme takoj za Sarajevo k slovenski obitelji. Plača dobra. Prevoz Ljubljana-Sarajevo se povrne. Natančneje pri A. Butara, Šoto 10 pri Ljubljani. 7445

Pisarniška moč

dobra, samostojna, se sprejme takoj. Hrana, stanovanje in perilo v hiši. Plača po dogovoru. Sprejme se tudi udeneo iz boljše hiše pri I. Krašovic, Zalec. 7463

Gospodična

inteligentna, perfektna hrvatsko-srpskom njemačkom donekle i francuskim jeziku, liepim rukopisom traži namještenje u većem poduzeću ili kancelariji. Nastov pove uprava Slov. Naroda. 7444

Restavracija

v Narodnem domu v Mariboru odda s 1. januarjem 1922 v najem Posojilnica v Mariboru. Prošnje naj se oddajo do 1. novembra t.l. v posojilnični pisarni. Ravnateljstvo. 7444

Anica Podboj roj. Tolban

Frano Podboj

višji pisarniški oficijal

poročena 16. oktobra 1921

Dale Ljubljana

2000 K nagrade

dobije tko mirnoj obitelji od dva člana priskrbi stan od dve, eventualno jedne sobe i kuhinje sa pritkilaama od 1. novembra o. g. po mogućnosti u blizini gl. kolodvora. Ponudbe pod „Kolodvor 7441“ na upravo Slov. Naroda. 7441

Dražba lesa.

Trška občina Tržič prodaja okoli 200 kub. metrov smrekovega in jelkovega lesa, pripravljene ob državni cesti. Lesni trgovci se pozivljajo, da podajo pismene ponudbe trški občini Tržič po 25. t. m. Dražbeni pogoji so na vpogled pri trškem županstvu v Tržiču. 7443

Trško županstvo Tržič.

Akademik išče sobo

v sredini mesta s posebnim vhomom s 1. novembrom. Naslov pri upravi Slov. Nar. pod „Akademik 13/7890“. Plačam dobro. 7890

Spedičijska firma

Ludovik Ševar,

vd. na Raketu izvršuje točno in najhitreje vse v to stroko spadajoče poste, tudi ocarinjenje. 2535

Kdor bi rad stare

briljante prodal

naj jih poišče doma. Plača se dobro. Jos. Šelovin-Cuden, Mestni trg 13 Ljubljana. 7064

Mesečno sobo

značno, preprosto išče gospodična. Ponudbe pod „Snažnost 7439“ na upravo Slov. Naroda. 7439

Iščem

hiše, vile, zemljišča v Ljubljani. Ponudbe ua poštni predal 147 Ljubljana. 7440

Ceno se prodaja

kompletna, skoro nova ježna priprava (sedlo) z dvama garniturama za glavo (Kopfgestell) in zelo dobro ohranjen, četvero sedežen landaver. — MEKINJE, Praschnikarjev dvor pri Kamniku. 7435

Filharmonična družba

v Ljubljani razpisuje službo hišnika. Prednost imajo mizarji. Pismene ponudbe z označbo zahtev je izročiti osebo v pisarni Glasbene Matice v Gospodski ulici 8, I. 7436

Preklic.

S tem preklicujem vse žaljive besede, katere sem govorila o Celiliji Vojska, in izjavljam, da so neresnične. 7438

Alojzija Frigidl.

Pletilni stroj

dobro ohranjen, se kupi. Ponudbe pod „Pletenje 7449“ na upravo Slov. Nar. 7449

Iščo se pripravat

prostor za delavnico

na kakem dvorišču v mestu za takoj. Pripravljen sem poravnati tudi morebitne popravilne stroške. Ponudbe pod „Dobra najemna 7450“ na upravo Slov. Naroda. 7450

Godbeni avtomat

za gostilne, dobro ohranjen, se prodaja za 2500 K. Stefan Erman, St. Vid pri Ljubljani 4. 7448



MAJKE!
Zahtevajte povsod samo **MOKO ZA OTROKE**
Salubra
1 škatola K 36—
Najboljša hrana za dojenčke!

Zelo olajkajoče sredstvo za bolne na želodcu, rekonvalescente in osobito za premalo hranjene ter v obče slabe osebe vsake starosti.

• DOBI SE POVŠOD.

Tovarne kemičnih izdelkov hrane „SALUBRA“ D. D. ZAGREB
Bodite pozorni na 21. letnico 7-9%
Tovarna: NOVA GRADIŠKA.

Pisarniško moč

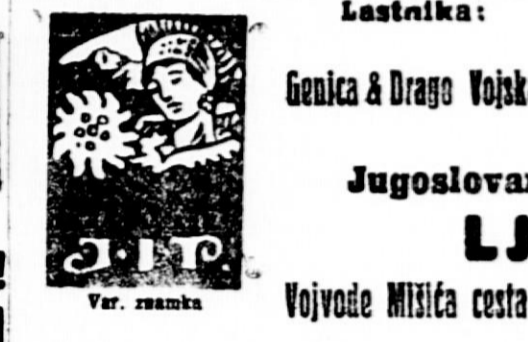
zmožno strojeplaja in stenografije sprejme za svojo pisarno odbor Glasbene Matice v Ljubljani. Lastnoročno pisane ponudbe z navedbo zahtev je izročiti osebo v pisarni Glasbene Matice od 9—12 dopoldne do 20. t. m. Nastop takoj. 7437

Velika

trgovska hiša v Kranju

na zelo prometnem kraju, z velikim letnim prometom se prodaja. Ponudbe pod „Trgovska hiša“ na anončno družbo Aloma Company, Ljubljana, Kongresni trg 3. 7415

Ver. znanst. Lastnika: Genica & Drago Vojska



TRIGLAV
Jugoslovanska izdelovalnica perila
LJUBLJANA
Vojvode Mišiča cesta št. 21

naznanja

da je preselila svojo delavnico s Poljanskega nasipa 10 v novourejene prostore na Vojvode Mišiča cesto št. 21. Tovarna „TRIGLAV“ izdeluje po brezkonkurenčnih cenah in v najmodernejši obliki iz prvovrstnih tkanin: moške in ženske srajce, spodnje hlače, plastrone, mehke ovratnike, ženske bluže, predpasnike, samozaveznice itd. Ponudbe na zahtevo. — Razpošilja po vsej državi. — Samo na debelo „TRIGLAV“ J. I. P. - LJUBLJANA.

Vabilo na subskripcijo.

Podpisani konzorcij je sklenil ustanoviti delniško družbo za eksploatacijo vodne sile reke Krke. V kratkem bode dogotovljena prva električna centrala v Zagracu, ki bo preskrbovala z električnim tokom še tekom tekočega leta velik kos Dolenjske, kakor Krko, Stično, Št. Vid pri Stični, Višnja goro, Žalno, Grosuplje, Šmarje, Škofljico, Dobropolje itd. V slučaju večje uporabe električnega toka je na Krki še več za eksploatacijo zelo pripravnih mest.

Delniški kapital družbe bode znašal K 6,000.000.— ki se sme zvišati s sklepom občnega zbora na K 10,000.000.— Kapital bode razdeljen na 7500 delnic po nominalne Din. 200. — K 800.—

Vsled tega se daje na javno subskripcijo omenjeno število delnic po nominalni ceni. Za stroške emisije in kolek pa je plačati za vsako delnico še Din. 20. — K 80.— Na subskribirane delnice odpadajoči znesek je vplačati takoj ob prijavi.

Subskripcija se bode vršila

od dne 15. oktobra do 15. novembra t. l.

pri Slovenski eskpomptni banki v Ljubljani ter njeni podružnici v Novem mestu, pri Ljubljanski kreditni banki v Ljubljani ter Hranilnici in posojilnici v Višnji gori.

Delnice bodo deležne čistega dobička izza 1. januarja 1922 ter bodo opremljene s kuponom za l. 1922.

O subskribiranih delnicah in o vplačilu se bodo dajala prijavitnikom posebna potrdila.

O dodelitvi delnic se bo subskribentom poročalo, kadar bode prijava končana, nakar dobe začasno potrdilo o dodeljenih jim delnicah proti vrnitvi potrdila o subskribiranih delnicah, odnosno vrnitev vplačanega zneska, kar bode preseglo predpisano visočino. Originalne delnice prejmejo podpisovatelji proti začasnemu potrdilu, kakor hitro bodo dotiskane.

Konzorcij „Elektrarne Zagrac“ v Višnji gori.

Mihael Omahen,
Ivan Končina,
Milan Končina,
Anton Rojec,
Josip Javornik,

Henrik Lobe,
Ivan Šteh,
Martin Videnič,
Franc Koščak.